

SALL LÁSZLÓ

Nem üzenet, remény van

A Resti a néma Dionüszoszról – zenés menni-maradni kében című drámaprojektről

Kritika

Hirtelen, de talán keresetlenül, vagy még inkább egyből két korábbi darab jut eszembe. A műfaji megjelöléssel kicsit bajban vagyok, de a többi jobban fog menni, bízatok.

Az egyik Jean Cocteau *Vásott kölykök* című regényének színpadra alkalmazása a nagyváradi Kortárs Színpad '71-nél 1979. március 11-én Kőrössi P. József rendezésében. A másik a *Plánéta*, ugyancsak a Kortársnál, jó fél évtized múlva, 1985. május 18-án. Valami oknál fogva Bajkó Csaba, Szabó Barna, A. G. Weinberger, Szűcs László és e sorok írója úgy gondolta, ők most – akkor – egy nemzedék s mint ilyen ráadásul annak hang- vagy képhordozója is (no meg minden, ami már akkor is belefért a színház műfajába).

Ez azonban még az a kor volt, amikor csak Arthur utazott, de ő is csak az átcsempészett lemezek barázdái között. Ma már – szerencsére – még ez is más.

S vissza a műfajhoz: annyira nem tudom, mi volt ez, amit láttam és amit nagyon szerettem, hogy olyan dolgokat, mint amikor *a zenész túl hamar elveszti dramaturgiai szerepét*, nem fogok írni, mert ebben a darabban az volt a fontos, hogy az előadók „*úgy énekeltek, mintha égő hajót kormányoznának*”. (Bob Dylan, *Krónikák*, 16. o., Park Könyvkiadó, 2005, fordította Révbíró Tamás) (Olyanokat meg főleg nem, hogy a közösségi játék adta nyomás/nyomor alól az egyéni performanszal szabadulnak fel vagy nem; csak látszatra mondják a magukét, mert az csak egy kirándulás volt, el kell menni innen; most mindez nem csak az idő kérdése, a játék szabadsága stb.)

Hamvas Béla – öröömre – egész egyszerűen elintézi: „Énnekem csak az egész emberiség együtt felel meg, mint

SALL LÁSZLÓ költő, művelődésszervező (1961, Nagyvárad). Versei antológiákban és magánkiadványokban jelentek meg. **A Két Évszak svédországi magyar művészeti kiadvány készítője, a göteborgi magyar napok szervezője 2010-ig. Legutóbbi kötete: Versutánczó szavak (versek, 2016, Holnap Kulturális Egyesület).**

tükör” „(...) mert a világ egyik fele én vagyok, a másik fele az egyetemes emberiség együttvéve (...)” (*Karnevál, I. kötet*, Magvető kiadó, Budapest, 1985, 200. o.), elégedjünk meg mi is ezzel a kezdéssel. Mindaz, amit itt látunk és hallunk, nem más, mint az emberiség másik felének hol csendes kiáltó, hol hangosan titkolódzó, de mindenképpen felénk fordított tükre.

A vasúti restiben minden hír bevárja keltőjét, ahol „*Mindenki úgy nézett ki, mintha valaki lenne, és ugyanakkor úgy, mintha senki se lenne.*” (*Krónikák*, 49. o.) Itt minden Godot saját távköz-

lési infrastruktúrája: A távolság csak türelem. Mert ez az átmenet maga a jelen. (5. jelenet)

Az új nemzedék jelene ez. És még ismerhetnénk is őket, hiszen véreink lehetnének. Hiszen egyazon járdákat koptattuk. Egyazon nyelven szólnak. Minden körülmény adott hát, hogy értsük is őket. Értjük-e őket?

Az új nemzedék jelene ez. Az ő hangjukon. Akiknek már semmi közük az előttük járókhoz és azok hibáihoz!

Nem panasz és nem nyelvvesztés, hanem az öröklött status quo rögzítése kényszeríti, a kiindulási energiák feltérképezésére hajtja őket. Az új (?) nyelvi közegben való jártasságuk, biztonságuk egy másfajta otthonosságot, otthonosságérzetet ad, biztosít nekik, ami nemcsak a felszabadító – egyáltalán nem szenvelgő – lázadást igazolja, de szájukból jól esik az irónia is.

(És igen. Kialakul egy szövegtől független olvasata a cselekménynek, mintha a szavak, amiket csak ők értenek, pont ez a nemzedék, szárnyakat kapnának vagy elbotlanak bennünk nézőkben.)

Az eddig létezett civilizációk utolsó halálhörgése minden, ami körülöttük történik.

Ők már most tudják a választ: „*Mi is a jövő? A jövő: szilárd fal – nem ígér, nem fenyeget, csak ostoba. Semmire sincs garancia, még arra sem, hogy ez az egész élet, nem egy óriási vicc.*” (Uo.

49. o.) (...), *az élet pedig többé-kevésbé hazugság, de hát végeredményben épp ilyennek akarjuk.*” (Uo. 69. o.)

Mikor tőlünk – nézőktől – a lehető legtávolabb, mikor úgy érezzük, az ő világuk „*szétmarcangolja a felismerhető valóságot*” (uo. 85. o.), amiben mi élünk, jelenükhöz így vannak ők a legközelebb.

Itt hívtam volna vissza az énekest, egy hajszálnyit esélyt adni egy egykori dalszerzőnek, hogy elmondhassa: „*Sejtelmem sem volt arról, milyen töredezett világban élek, hogy mit tehet a társadalom az emberrel.*” (Uo. 101. o.) „*Nem akartam senki kedvéért mélyebbre merülni a sötétségbe. Már is a sötétségben éltem.*” (Uo. 115. o.)

Legyek hát én eme zenés menni-maradni kétkben egyik nézője, ki Dylant idézve lerövidíti a megfogalmazható tanulságokat. A Restiben elhangzott szövegek, „*A dalok az ember dicsőségére, nem a bukására íródtak (...)*” (Uo. 203. o.)

Nem üzenet. Remény van!